

Datahub käyttöönotto työryhmän kokous 19.8.2020

Aika 19.8.2020 klo 9.00–11.35

Paikka Teams

Läsnä	Minna Arffman	Fingrid Datahub Oy (pj.)
	Kerttu Korpelainen	Fingrid Datahub Oy (siht.)
	Teemu Hiekka	Fingrid Datahub Oy (asialistakohtassa 3)
	Juha Leinonen	AFRY Management Consulting
	Riina Heinimäki	Energiateollisuus ry
	Kaapo Lindholm	Vantaan Energia Sähköverkot Oy
	Jaakko Koskela-Koivisto	Elenia Oy
	Greetta Arha	Leppäkoski Group Oy
	Mari Eskelinen	Helen Oy

Asialista

1 Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 9.02 ja kävi läpi edellisen kokouksen [pöytäkirjan 11.6.2020](#). Pöytäkirjaan ei tullut kommentteja ja se hyväksyttiin sellaisenaan.

2 Tervetuloa takaisin kesälomilta - Käydään läpi sekä osallistujien että datahubin ajankohtaiset asiat

Käytiin keskustellen läpi osallistujien edustamien yhtiöiden kuulumisia kesälomien jälkeen. Hallituksen etätyösuosituksen myötä useammassa yhtiössä siirryttiin jälleen etätöihin ja osalla on käytössä hybridimalli eli etätöitä ja lähitöitä tehdään rinnakkain. Heinimäki kertoi, että SÄTI-päivät on peruttu tältä vuodelta ja loppuvuodesta Energiateollisuus ry tulee järjestämään webinaareja. ET:ssä työllistävät parhaillaan mm. sääntelymuutosten valmistelu; datahubin lisäksi sähkömarkkinadirektiivin toimeenpano, varttitase ja yksitase-malli. TEM:in kanssa on käyty hyvin alustavia keskustelua rakenteellisten tietojen jäädymiseen liittyen datahubin käyttöönoton osalta; mm. mihin asti voi liittyä datahubiin ja mihin mennessä toiminta tulisi lopettaa.

Markkinaosapuolten edustajat kertoivat yhtiöidensä kuulumisia datahub-projektien etenemisestä. Muun muassa testiympäristöjen käyttöönotto on työllistänyt lomien jälkeen ja tietokonversion tavoitteiden osalta ollaan hyvin aikataulussa. Myös asiakastietojärjestelmien vaihtoprojektit työllistävät ja datahub-asioita edistetään tämän työn rinnalla. Joidenkin järjestelmätoimittajien datahub-projektien etenemisessä on suuria haasteita.

2.1 Datahub-projektissa ajankohtaista / Arffman

Puheenjohtaja kertoi datahub-projektin ajankohtaisia asioita ja esitysmateriaali löytyy pöytäkirjan liitteenä. Sovittiin, että jatkossa työryhmälle perustettua Teams-kanavaa hyödynnetään työryhmän viestinnässä ja materiaalien jakamisessa.

19.8.2020

Käyttöönottoon liittyvä mittaustietojen historiatietojen esilataus tullaan toteuttamaan Titta-palvelun kautta. Puheenjohtaja kertoi, että mittaustietojen esilatauksen alkuperäinen suunnitelma hylättiin muutospyyntöä korkean kustannusarvion vuoksi. Titan kautta toteutettavassa esilatauksessa periaate pysyy samana toimijoiden suuntaan. Esilatauksella mitigoidaan myös ydinjäädystysjaksolle kohdistuvia käyttöönoton riskejä. Ryhmäläisten toiveena on, ettei välitavoitetaulukoon tulisi enää lisää tehtäviä jo sovittujen lisäksi vaan mahdolliset uudet esilataukseen liittyvät tehtävät sovitettaisiin yhteen olemassa olevien välitavoitteiden kanssa. Tällä menettelytavalla tuettaisiin toimijoiden resurssisuunnittelua. Puheenjohtaja lupasi välittää ryhmän pyynnön tietokonversiosta vastaavalle Fredrik Sö-dölle.

Kysymyksenä esiin nousi, tuleeko välitavoitetaulukoon tieto mittaustietojen toimitusten muutoksista, jotta tieto tavoittaa varmasti kaikki markkinaosapuolet? Puheenjohtaja kertoi, että muutokset tullaan päivittämään [Tietokonversiosuunnitelmaan](#), jonka jälkeen tarvittavat muutokset viedään myös [välitavoitetaulukoon](#). Muutoksista viestitään toimialalle ainakin projektin uutiskirjeessä, Datahub Palvelut -palveluportaaliin ja tietokonversion osalta keskiviikkoisin tietokonversiopalvelun tilannekatsauksessa. Keskustelussa esiin nousi huomio, että tähänastisten kokemusten pohjalta mittaustiedot saadaan markkinaosapuolen lähdejärjestelmästä poimittua nopeasti, mutta Tittaan toimitus voi olla hitaampaa ja myös yhteysongelmia on ilmennyt. Tämä tulisi huomioida jatkossa toimitusten aikarajoja asetettaessa.

Puheenjohtaja kertoi, että tietokonversion statuspalaverit jatkuvat tuttuun tapaan. [Datahub Palvelut](#) -portaali avattiin asiakkaille kesäkuussa ja tämä palvelu tulee korvaamaan Ediel.fi -portaalin. Uuden palvelun osalta on edelleen selvityksessä, miten mahdollistetaan niiden käyttäjien kirjatuminen kaksivaiheisella tunnistautumisella, joilta ei löydy matkapuhelinnumeroa. Datahub-projektin materiaalit ovat julkisesti saatavilla jatkossakin ja kirjautumista avatun palvelun osalta vaativat tiedonvaihdon palveluista käyttöpaikka- ja yhteystietohaku. Palautteena uuden palvelun osalta esiin nousi, että dokumentteja ha-kiessa nämä tulisi pystyä järjestämään päivämäärien mukaan.

Seuraava datahub-ajankohtaiswebinaari on 28.8. ja sen aiheina ovat datahubin palvelusopimuksen esittely, testaus- ja sertifiointipalvelun tilannekatsaus sekä tuotannollisen koekäytön ohjeistukseen toimialalta saadut kommentit. 23.9. on tulossa eSettin ja Fingrid Datahubin yhteistyössä järjestämä webinaari taseselvityksestä.

Käyttöönotto-ryhmän seuraavan kokouksen agendalle 15.9. nostettavaksi on jo tunnistettu käyttöönottoon liittyvien poikkeamatilanteiden hallinta (puskurien purkamiseen liittyvät poikkeamat) ja Carunan odotetaan toimittavan muutosehdotuksia sanomaliikenteen alasajotaulukoon. Heinimäki lisäsi, että myös rakenteellisten tietojen jäädyttäminen on yksi agendalle nostettavista aiheista.

Fingrid Datahub julkaisee pian seuraavan kysymyspatteriston toimialan valmiuden seurannasta. Puheenjohtaja pyysi käyttöönotto-ryhmää linjaamaan, tulisiko toimijoiden runbookit olla erillisiä dokumentteja vai osa nykyistä toimijoiden toimittamaa omaa käyttöönottosuunnitelmaa? Mikäli toimijoiden oman runbookin tekeminen halutaan tehtäväksi välitavoitetaulukoon, tulisi sen olla oma dokumenttinsa. Toisena vaihtoehtona on seuranta seurantakyselyiden yhteydessä. Fingrid Datahubin kyvykkyys tarkastaa toimijoiden omia runbookeja on kuitenkin rajallinen, koska niihin liittyy hyvin paljon yhtiökohtaisia asioita.

Käyttöönottotyöryhmä painotti, että ohjeisiin tulee selkeästi ohjeistaa, mitä toimijakohtaisen runbookin tulee sisältää.

Työryhmän näkemys on, että kysymyksien ja ohjeiden tulisi voimakkaasti ohjata toimijoita miettimään oman runbookin sisältöä ja toteuttamista. Toimijoiden omat runbookit olisivat osa heidän omia käyttöönottosuunnitelmiaan, esimerkiksi liitteenä. Seuranta toteutettaisiin esimerkiksi seurantakyselyiden yhteydessä eikä erillisillä välitavoitetaulukoon määritellyillä tehtävillä.

3 Datahubin testaus- ja sertifiointipalvelun tilanne / Hiekka

Hiekka kertoi ryhmälle tilannekatsauksen testauksen aloittamisesta valmistelutoimenpiteistä. Hiekan esitysmateriaali löytyy pöytäkirjan liitteenä.

3.1 Osapuolten valmistelutoimenpiteiden eteneminen ja status

Hiekka esitti valmistelutoimenpiteiden edistymisen tilannetta lukuina. 127/170 osapuolta on allekirjoittanut sopimuksen testiympäristöjen käytöstä ja yhtä moni on toimittanut datahub pääkäyttäjätietonsa Fingrid Datahubille. 104 osapuolta on toimittanut testiympäristöjen IP-osoitteet ja 26 osapuolta on hakenut b2b-sertifikaatin. Kysymyksenä esiin nousi, miten toimitaan tilanteissa, joissa toimija päivittää IP-osoitetietoa Tittaani? Hiekka kertoi, että Tittaani toimitetaan lähtötiedot käytettävistä osoitteista ja muutoksista tulisi tehdä tiukasti datahubin tukipalvelun kautta. Hiekka lupasi, että ohjeistusta asian osalta tullaan täsmentämään, jotta prosessi olisi selkeä. Keskustelussa kysymyksenä esiin nousi myös, miten b2b-sertifikaatti vahvistetaan osapuolelle Datahubin toimesta? Hiekka lupasi selvittää asiaa ja palata asiaan ryhmän Teams-kanavan kautta. Hiekka kertoi että, kunhan yhteydet on todennettu toimiviksi avataan tämän jälkeen pääsy Testaus- ja sertifiointipalveluun.

3.2 Testauspalvelun kehityksen tilanne ja käyttötapaukset

Testaus- ja sertifiointipalvelu (<https://sertifiointi.datahub.fi/>) avautui kesäkuussa. 1-luokan käyttötapaukset on testattu jo usealla järjestelmällä ja 2-luokan käyttötapauksia on testattu pilottiryhmän sekä järjestelmätoimittajien toimesta. Fingrid Datahub toivoo, että testausmäärä ja käyttöaste kasvavat, jotta päästäisiin kiinni ongelmakohtiin.

Tarkempia määrittämiä 3- ja 4-luokan käyttötapauksille tehdään edelleen ja lopullinen määrittely on mahdollista vasta kun järjestelmätoimittajat ja osapuolet ovat ko. käyttötapaukset testanneet. Testauksen myötä osa käyttötapauksista saattaa vielä muuttua, sillä kaikkea ei välttämättä ole osattu huomioida. Uusien tapausten kehityksen rinnalla siis täsmennetään käyttötapauksia, joissa on testauksen yhteydessä havaittu ongelmia.

3.3 Sertifiointitestauksen tilanne

Hiekka näytti ryhmäläisille Testaus- ja sertifiointipalvelusta, mistä mikäkin on löydettävissä. Kirjautuminen vaatii, että Oma Fingrid -palvelussa on annettu käyttäjälle käyttöoikeudet testauspalveluun (sertifiointi.datahub.fi). Kirjautumisen jälkeen käyttäjä näkee listan yhtiökohtaisista avoimista käyttötapauksista. Jokaisen käyttötapauksen yhteydessä

löytyy myös lista sen vaiheista sekä ohjeet vaihekohtaisesti. Keskimääräinen käyttötapauksen läpiajoaika on n. 6 minuuttia. Hiekka kannusti ryhmäläisiä käymään läpi käyttötapauksia ja olemaan yhteydessä tukipalvelun kautta, mikäli löytyy epäjohtonmukaisuuksia, jotta virheitä päästäisiin korjaamaan mahdollisimman pian.

4 Käyttöönottotyöryhmän ja Runbook-työryhmän yhteistyöpajassa sovitut jatkotehtävät (Rollback) / Leinonen, Arffman

4.1 Runbook- ja käyttöönottotyöryhmien yhteinen työohjelma – esittely

Käytiin Leinosen johdolla läpi Runbook- ja Käyttöönottotyöryhmän työsuunnitelmaa. Luonnosteltua työsuunnitelmaa ei olla vielä käyty läpi Runbook-työryhmässä. Excel-muotoiseen työsuunnitelmaan on listattuna kaikki avoimet asiat, joita työryhmien on tunnistettu tarpeelliseksi edistää. Työohjelma lisätään työryhmän Teams-kanavalle ja jaetaan Runbook-työryhmälle.

Keskustelussa esiin nousi huomio, tulisiko työlisterille lisätä myös kaikki ne tehtävät, jotka ovat tunnistettu olevan vain toisen ryhmän työlisterillä. Nyt listalla on lähinnä molempien ryhmien yhteiselle työlisterille tunnistetut tehtävät. Mietittävinä aiheina esiin nousi, tulisiko jommankumman työryhmän Teams-kanavan alle luoda työryhmien yhteinen Teams, johon annettaisiin kaikille ryhmien jäsenille käyttöoikeudet.

4.2 Muuttotapahtumien puskurointi ydinjäädäytysjaksolla: voidaanko sähköpostista luopua?

Leinonen kertasi työryhmien edellisessä yhteiskokouksessa Käyttöönottotyöryhmälle annetun kotitehtävän miettiä plussat ja miinukset vaihtoehtoista ja tehdä käyttöönottotyöryhmän perusteltu linjausehdotus asian osalta. Vaihtoehtoiksi yhteiskokouksessa tunnistettiin:

1. Sähköposti korvaa sanomaliikenteen (käyttöönottosuunnitelmassa kuvattu nykyinen menettely). Molemmat kirjaavat tapahtuman järjestelmiinsä, ja tapahtuma käsitellään loppuun.
 - + Käyttöönottotyöryhmä piti nykyistä toimintamallia parhaana, sillä muille vaihtoehtoisille ei löydetty riittäviä perusteita tunnistetut riskit huomioiden.
 - Energiategollisuus ry:n vähittäismarkkinoiden menettelytapojen kehitysryhmän kaksi jäsentä näkivät tämän raskaana vaihtoehtona ja ehdottivat vaihtoehtoa 2. tietyin lisäyksin.
2. Myyjä kirjaa muuttotapahtuman ja ilmoittaa siitä verkolle ilman asiakastietoa ei-salatulla sähköpostilla. JVH ei kirjaa tapahtumaa omaan järjestelmään.
 - + ET:n kehitysryhmässä tunnistettiin tämä vaihtoehtona siten muutettuna, että myyjä ilmoittaa s-postilla verkolle muuttotapahtuman rajatuin asiakastiedoin ja verkko pystyisi näiden pohjalta varmentamaan kytkennän tilan ja turvallisen kytkennän tarvittaessa. Sähköpostissa tulisi olla yhteydenottoa varten tarvittavat asiakkaan tiedot, mutta salatun sähköpostin käyttöön ei nähty liittyvän ongelmia. Myyjä ilmoittaisi vain ydinjäädäytysjaksolle ajoittuvat tapahtumat eli käyttöönoton

19.8.2020

jälkeiset tapahtumat vietäisiin puskuriin. Tästä tulisi tehdä toimialalle oma malli-sähköpostinsa.

- Käyttöönotto-työryhmästä huomiona esiin nousi, että mikäli sähköpostiviesteissä käytettäisiin eri salauspalveluita, ilmoitukset massoina voisivat olla ras-kaita erityisesti jakeluverkonhaltijoille.
3. Myyjä kirjaa muuttotapahtuman, mutta ei ilmoita siitä lainkaan JVH:lle. JVH saa tiedon aikanaan datahubista.
- Käyttöönotto-työryhmä ja ET:n kehitysryhmä näki tämän vaihtoehdon ongel-mallisena, koska kytkennän tilaa ei voitaisi varmistaa.
 - Käyttöönotto-työryhmän näkemyksen mukaan sähköturvallisuus huomioiden esim. suurhäiriötilanne aiheuttaisi merkittävän riskin, mikäli tieto olisi vain myy-jän järjestelmässä.

Käyttöönotto-työryhmän näkemyksen mukaan verkon järjestelmistä tulisi löytyä ydinjäädy-tysjaksoille sijoittuvat muuttotapahtumat eikä sähköpostivaatimuksesta tule luopua. Salat-tujen sähköpostiviestien osalta tulisi selvittää, onko kyse ydinjäädytysjaksoon liittyvästä ongelmasta vai yleisestä ongelmasta ja liittyykö huoli nimenomaisesti suuriin volyymeihin. Esitettiin myös kysymys, eikö kaikilla yhtiöillä ole nykyisin käytössä salattua sähköpostia.

Lisäksi keskusteltiin Runbook-työryhmän esittämästä vaihtoehdosta, jossa jo loppuun-viedystä muuttotapahtumasta tulisi voida muodostaa Prodat-sanomat rollback-tilan-teessa. Tämä osalta käyttöönotto-työryhmä haluaisi lisätietoja, miksi sanomat haluttaisiin ja tarkoittaako tämä sitä, että kaikki jakeluverkonhaltijat eivät toimisi nykyisen ohjeen mu-kaan ja kirjaisia tapahtumia järjestelmiinsä. Runbook-työryhmältä toivottiin lisäperusteluja esitetylle vaihtoehdolle.

4.3 Rollbackin maksimikesto liiketoiminnan näkökulmasta

Runbook-työryhmän kanssa pidetyssä yhteistyöpajassa tunnistettiin käyttöönotto-työryh-män tehtäväksi miettiä, kuinka pitkään rollback voi tai saa enintään kestää liiketoiminnan näkökulmasta? Ja onko prosessien aikarajojen tai aikaleimojen osalta jotakin erityistä huomioitavaa.

Työryhmän näkemyksen mukaan rollbackin maksimikesto riippuu siitä, kauanko ydinjää-dytysjakso on kestänyt. Maksimikestoä määrittäessä tulee huomioida, ettei rollback voi kestää kuunvaihteen yli, jolloin tapahtuu laskutus. Rollbackissa tulee pyrkiä siihen, että nykyinen sanomaliikenne olisi saatu jälleen käynnistettyä datahubin alkuperäiseen käyt-töönottohetkeen mennessä. Tällöin sanomapuskureissa olevien myyjänvaihtojen irtisano-misajat olisivat edelleen ohjeiden mukaiset ja myyjänvaihtoprosessi menisi läpi. Mikäli ny-kyistä sanomaliikennettä ei saada ylösajettua sanomaliikenneprosesseissa määriteltyjen aikarajojen vaatimusten puitteissa, tulisi nykyisen sanomaliikenteen aikarajoissa joustaa osapuolten kesken. Mikäli ediel-sanomaliikenteen aikarajatarkastuksia voidaan muuttaa niin, että hylättyjä sanomia ei tule massoina esim. myyjänvaihtoista, rollbackin muutaman päivän kesto ei ole ongelmallinen liiketoiminnan jatkuvuuden näkökulmasta.

Kaiken kaikkiaan rollbackiin liittyvissä linjauksissa on huomioitava loppuasiakasnäkökulma. Käydyn keskustelun perusteella rollbackin maksimikeston todettiin asettuvan muuttaman päivän aikahaarukkaan. Keskustelua jatketaan yhteistyöpajassa Runbook -työryhmän kanssa.

4.4 Kokouksen päättäminen ja seuraava kokous

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11.39. Seuraava kokous / yhteinen työpaja Runbook -työryhmän kanssa on 3.9.2020 klo 13–15

Seuraava käyttöönotto työryhmän Teams- kokous on 15.9.

Liitteet Esitysmateriaali

Jakelu Käyttöönotto työryhmä